

LEWIS & PARTNERS

Advokat Kenneth Lewis • Advokat Anna Dahlbom • Advokat Rebecka Lewis • Advokat Jan Södergren
Advokat Elisabet Rohtlieb • Advokat Peter Lindahl • Jur kand Peter Varga
Jur kand Ida Gasslander • Jur kand Hedwig Westerberg

Stockholm den 4 december 2015

Stockholms tingsrätt
Box 8307
104 20 Stockholm

Vår ref
8112/L

ANSÖKAN OM STÄMNING

Kärande

1. Mairead Maguire
2. Jan Öberg
3. David Swanson
4. Lay Down Your Arms/Nobel Peace Prize Watch

Ombud

Advokat Kenneth Lewis
Lewis & Partners Advokatbyrå AB
Box 2104
103 13 STOCKHOLM

Advokat Peter Lindahl
Lewis & Partners Advokatbyrå AB
Box 2104
103 13 STOCKHOLM

Jur. kand. Hedwig Westerberg
Lewis & Partners Advokatbyrå AB
Box 2104
103 13 STOCKHOLM

Svarande

1. Marcus Storch
Grevgatan 65, lgh 1401
11459 STOCKHOLM

2. Göran K Hansson
Sankt Eriksgatan 14, lgh 1304,
112 39 STOCKHOLM

3. Lars Heikensten
Odengatan 75
11322 STOCKHOLM

4. Peter Englund
Dragarbrunnsgatan 63 C
753 20 Uppsala

5. Tomas Nicolin
Karlavägen 11, lgh 1603
114 24 Stockholm

6. Kaci Kullman Five
Lille Toppenhaug 4
1353 Baerums Verk
Norge

7. Staffan Normark
Långängsvägen 27
182 75 Stocksund

Saken	Styrelseledamöters skadeståndsskyldighet gentemot Nobelstiftelsen enligt Stiftelselagen (1994:1220)
Forum	10 kap. 14 § Rättegångsbalken

I egenskap av ombud för Mairead Maguire, Jan Öberg, David Swanson och Lay Down Your Arms (nedan *kärandena*) får jag härmed ansöka om stämning å Marcus Storch, Göran K Hansson, Lars Heikensten, Peter Englund, Tomas Nicolin, Kaci Kullman Five samt Staffan Normark och framställa följande

YRKANDEN

Det yrkas att tingsrätten förpliktigar envar av Marcus Storch, Göran K Hansson, Lars Heikensten, Peter Englund, Tomas Nicolin, Kaci Kullman Five och Staffan Normark att solidariskt till Nobelstiftelsen utge skadestånd med 8 000 000 kr, jämte ränta enligt räntelagen.

Kärandena yrkar vidare ersättning för sina rättegångskostnader med ett belopp som kommer att preciseras senare.

GRUNDER

Den norska Nobelkommittén beslutade i oktober år 2012 att Alfred Nobels fredspris år 2012 skulle tilldelas den Europeiska Unionen. Europeiska Unionen mottog en prissumma om åtta miljoner (8 000 000) kronor.

Utdelningen strider uppenbart mot Alfred Nobels vilja och testamente.

Nobelstiftelsens styrelse har enligt lag det överordnade och yttersta ansvaret för att stiftelsens medel används i enlighet med stiftelsens ändamål.

Nobelstiftelsen har lidit skada på grund av att de enskilda styrelseledamöterna i Nobelstiftelsens styrelse av år 2012 inte har fullgjort sin skyldighet att upprätthålla ändamålsföreskrifterna i Alfred Nobels testamente beträffande utdelningen av fredspriset år 2012.

Varje styrelseledamot har antingen passivt godtagit att Nobels fredspris delades ut till Europeiska Unionen år 2012 eller aktivt medverkat till händelseförloppet genom att för Nobelstiftelsens räkning godkänna beslutet om att dela ut Nobels fredspris till Europeiska Unionen. Det råder ett direkt samband mellan de enskilda styrelseledamöternas handlande och skadan. Deras handlande har i vart fall varit oaktsamt.

Nobelstiftelsens styrelseledamöter per år 2012 är ersättningsskyldiga för den skada som orsakas stiftelsen vid fullgörandet av uppdraget. Deras ansvar är individuellt.

UTVECKLING AV TALAN

Gällande rätt

Sverige fick en ny stiftelselag år 1996. Lagens ikraftträdande innebar en väsentlig förändring i rättsläget och samlade ansvaret i styrelsen. Detta gäller även när styrelsen i vissa uppgifter bistås av andra organ inom stiftelsen.

Enligt 2 kap. 1 § stiftelselagen måste den användning eller konsumtion som sker av en stiftelses tillgångar stå i överensstämmelse med ändamålsföreskrifterna för stiftelsen. Det är styrelsen eller förvaltaren som svarar för att föreskrifterna i stiftelseförordnandet följs, se 2 kap. 3 § stiftelselagen. En ledamot i en stiftelsestyrelse eller en förvaltare för en stiftelse är således skyldig att i olika avseenden tillvarata stiftelsens intressen.

Styrelsen har vidare det slutliga ansvaret för att stiftelseförordnandet följs oavsett hur stiftelsens organisation i övrigt är uppbyggd (se Isoz, Henning; *Stiftelselagen - En kommentar*, 1 u, kommentar till 2 kap. 3 §). Även om styrelsen har givit i uppdrag åt ett självständigt subjekt att besluta i viss fråga är det således styrelsens ansvar att tillse att detta subjekt följer stiftelseförordnandet och för att stiftelsens medel används i enlighet med ändamålsföreskrifterna.

Ledamöterna i en stiftelsestyrelse intar med andra ord en förtroendeställning i förhållande till stiftelsen. En av de mest centrala uppgifterna för styrelsen är att se till att den vilja som stiftaren givit uttryck för i stiftelseförordnandet kommer till verkställighet. I princip måste den användning

eller konsumtion som sker av en stiftelses tillgångar stå i överensstämmelse med ändamålsföreskrifterna för stiftelsen. Styrelsen eller förvaltaren är alltså tvungen att vid utövandet av sin beslutsmakt hålla sig inom den genom ändamålsföreskrifterna bestämda ramen.

Enligt bestämmelsen i 5 kap. 1 § första meningen stiftelselagen är en styrelseledamot ersättningsskyldig för den skada som han eller hon uppsåtligen eller av oaktsamhet orsakar stiftelsen vid fullgörandet av sitt uppdrag. Styrelseledamöternas ansvar är individuellt. I fall då flera styrelseledamöter ersätta samma skada är ansvaret solidariskt, se 5 kap. 3 § andra stycket stiftelselagen.

Stiftelsen har i regel rätt till ersättning då ledamoten eller förvaltaren inte iakttagit sina åligganden enligt föreskrifterna i stiftelseförordnandet, stiftelselagen eller annan författning. Ett beteende som inte är "författningensenligt" är i regel att bedöma som oaktsamt. För att stiftelsen ska ha rätt till ersättning förutsätts att den uppkomna skadan kan anses som en adekvat följd av det ifrågavarande beteendet. Enligt Henning Izos kommentar till 2 kap. 3 § stiftelselagen kan en skada uppkomma genom till exempel ett beslut som innefattar användning av stiftelsens tillgångar i strid mot ändamålet. Detta innebär att en stiftelse har skadats om förmögenheten har minskats för ett annat syfte eller en annan destinatärskrets än den som stiftelsen ska främja. (se Isoz, Henning; *Stiftelselagen - En kommentar*, 1 u, under avsnitt 2.2.2, en kommentar till 2 kap. 3 §)

Länsstyrelsens beslut

Med anledning av att Fredrik S. Heffermehl lämnat uppgifter till Länsstyrelsen i Stockholms län som pekade på att Nobelstiftelsens styrelse inte fullgjorde sin skyldighet att främja ändamålet med Alfred Nobels testamente beträffande utdelningen av fredspriset inledde Länsstyrelsen i januari 2012 ett granskningsärende, beteckning 20622-3359-2012, gentemot Nobelstiftelsens styrelse.

Nobelstiftelsen ålades att inkomma med ett skriftligt yttrande över bland annat Fredrik S. Heffermehls tes att Nobelkommittén för fredspriset inte gör någon prövning av de föreslagna fredspristagarna med avseende på föreskrifterna i Alfred Nobels testamente om fredspriset.

I sitt yttrande till Länsstyrelsen 8 mars 2012 hade Nobelstiftelsen accepterat att styrelsen har skyldighet att motsätta sig en prisutdelande institutions beslut om styrelsen anser att "beslutet måste innebära ett handlande som står i strid med stiftelseförordnandet."

Länsstyrelsen beslutade dock att avskriva ärendet, se [bilaga 1](#). Grund för Länsstyrelsens beslut var att Nobelstiftelsen i brev av den 8 mars 2012 klart uttryckt att stiftelsens styrelse enligt lag har det överordnade och yttersta ansvaret för att stiftelsens medel används i enlighet med stiftelsens ändamål. Länsstyrelsen konstaterar i beslutet att till en stiftelses viktigaste föreskrifter hör ändamålet och hur det ska uppfyllas, samt att det är styrelsen som ytterst ansvarar för kapitalförvaltningen och för uppfyllandet av föreskrifterna i övrigt. Länsstyrelsen anser att Nobelstiftelsen genom sitt yttrande visar på en tillfredsställande uppfattning om sina skyldigheter.

Länsstyrelsen konstaterar vidare att även om Nobelstiftelsen har sin speciella konstruktion, med en styrelse som håller i förvaltningen och med olika prisutdelare, så vilar ansvaret för att

stiftelsens medel används i enlighet med ändamålsföreskrifterna alljämt på stiftelsens styrelse. Styrelsen är skyldig att ingripa om den finner att en prisutdelares val av pristagare avviker från stiftelsens föreskrifter om det priset. Länsstyrelsen framhåller även att det i Nobelstiftelsens svar är underförstått att styrelsen ska ingripa om fredspriskommittén arbetar på ett sätt som styrelsen inte anser uppfyller ändamålsföreskrifterna. Länsstyrelsens bedömning omfattade dock inte huruvida Nobelstiftelsens styrelse tidigare brustit i sitt ansvar, men förutsatte att en rad åtgärder skulle vidtas för att säkerställa att verksamheten i framtiden skulle drivas i enlighet med vad Nobelstiftelsen angivit.

Sedan Länsstyrelsens beslut har Nobelstiftelsens styrelse ansökt om undantag från tillsyn enligt 9 kap. 10 a § stiftelselagen. I ansökan uttrycker Nobelstiftelsens styrelse att styrelsens skyldighet enligt lag inte går att förena med dess skyldigheter enligt stiftelseförordnandet. Nobelstiftelsens styrelse hemställde därför om att Kammarkollegiet skulle besluta att tillsynen enligt stiftelselagen över Nobelstiftelsen inte skulle omfatta prisbesluts förenlighet med stiftelseförordnandets materiella kriterier. Kammarkollegiet avslög emellertid Nobelstiftelsens ansökan.

Tolkningen av Alfred Nobels testamente

Alfred Nobels sista testamente daterades och undertecknades den 27 november 1895 i närvaro av två vittnen. Genom sitt testamente donerade Alfred Nobel större delen av sina tillgångar till "en fond, vars ränta årligen utdelas som prisbelöning åt dem, som under det förlupne året hafva gjort menskligheten den största nytta". Priset ska enligt testamentet delas ut i fem kategorier: fysik, kemi, fysiologi eller medicin, litteratur och fred.

Att respektive Nobelpris utdelas i enlighet med de materiella kriterierna måste objektivt sett anses utgöra den enskilt viktigaste delen av stiftelsen verksamhet. Nobelstiftelsens uppgift är idag, liksom vid dess tillkomst, att förverkliga Nobels avsikter med testamentet. Målet med tolkningen av ett testamente och fastställande av dess innehåll är att ta reda på vad testatorn hade för avsikt. Vid tolkningen av Nobels testamente har man därför att hålla sig till texten och den förhistoria som hjälper en att förstå vad Nobel hade tänkt sig och hans idé om de mest förtjänta och legitima mottagarna av Nobels fredspris. Den del av testamentet som beskriver Nobels "priset för fredsöfaktare" har följande ordalydelse:

[E]n del åt den som har verkat mest eller best för folkens förbrödrande och afskaffande eller minskning af stående armeer samt bildande och spridande af fredskongresser.

I sina böcker har den norske juristen Fredrik S. Heffermehl tagit fram en rad exempel på att den norska kommittén har gjort om Nobels pris för de "fredsföfaktare" som sökte en global fredslösning, genom ett "folkens förbrödrande" till ett allmänt pris för "fred" i mycket vid bemärkelse. I praktiken ignoreras Nobels avsikter med fredspriset. Norska Nobelkommittén har efter andra världskriget istället utvecklat sitt eget fredsbegrepp och delat ut ett fredspris utifrån egna åsikter om fredsarbete. Priset har blivit helt fränkopplat Alfred Nobels intention med fredspriset och testamentets ändamålsbeskrivning. Trots att Nobelstiftelsen och den norska kommittén hävdar att man välkomnar en diskussion om priset har de under sex år aldrig visat något intresse för Nobel och vad sorts "fredsföfaktare" han ämnade stödja.

För att förstå vad Nobel tänkt sig och hans idé om de mest förtjänta och legitima mottagarna av Nobels fredspris har man att hålla sig till de begrepp som används i testamentet. Nobel uttryckte sin idé om den största nyttan för mänskligheten på de olika områden som han ville att prisen skulle täcka med orden *upptäckt* och *förbättring* för de naturvetenskapliga priserna och *i idealisk riktning* för litteraturpriset. I beskrivningen av de mottagare Alfred Nobel tänkte sig till fredspriset använde han sig av begreppet "fredsförfäktare".

Med begreppet *fredsförfäktare* valde Nobel sida i en av tidens stora politiska och kulturella strider mellan anhängare av starka militära försvar å ena sidan och den alternativa rörelse som förespråkade samarbete och allmän nedrustning å andra sidan. I Alfred Nobels beskrivning av "fredsförfäktare" kan urskiljas tre centrala begrepp; *förbrödring*, *nedrustning* och *fredskongresser*. Dessa begrepp visar vilka sidor av fredsrörelsen han la speciell vikt vid och kan inte endast tolkas separat utan bör läsas som en helhet. I det nationalistiska sena 1800-talet var frågan om fred något av en vattendelare; de som arbetade för fred var också internationellt orienterade, liksom Nobel själv. Många av de engagerade ville införa folkrätten över den nationella rätten och såg det som en del i upplysningen. Alfred Nobel kände tillhörighet till den rörelse som ville bidra till fred genom samarbete, folkrätt, internationella organisationer och allmän nedrustning samt avveckling av den militära traditionen och menade att internationella tvister måste avgöras på grundval av rätt och inte på slagfälten.

Tolkningen av vad Alfred Nobel avsåg med begreppet "fredsförfäktare" måste ta sig an en tidsdimension med två beståndsdelar. Först och främst måste tolkningen ta sikte på vad Alfred Nobel ville vid tiden för testamentets utfärdande, för det andra måste hans idéer översättas från 1895 till nutid.

Att formulera Nobels avsikter med fredspriset till ett modernt språk måste ske med viss anpassning till hur världen ser ut idag. Nobel ville, med modernt språkbruk, stödja den rörelse och de personer som arbetar för en demilitariserad värld, för att rätt ska ersätta makt i internationell politik, och för att alla nationer förpliktar sig att samarbeta om att avskaffa alla vapen istället för att konkurrera om militär överlägsenhet.

Europeiska Unionen som fredspristagare

Den norska Nobelkommittén beslutade i oktober 2012 att fredspriset för år 2012 skulle ges till Europeiska Unionen, EU. Den Norska Nobelkommittén motiverade utdelningen enligt följande.

Den Norske Nobelkomite har bestemt at Nobels Fredspris for 2012 skal tildeles Den europeiske union (EU). Unionen og dens forløpere har gjennom mer enn seks tiår bidratt til å fremme fred og forsoning, demokrati og menneskerettigheter i Europa.

I mellomkrigstida ga Den Norske Nobelkomite flere priser til personer som arbeidet for tysk-fransk forsoning. I årene etter 1945 er forsoningen blitt en realitet. Andre verdenskrigs forferdelige lidelser demonstrerte behovet for et nytt Europa. Gjennom sytti år hadde Tyskland og Frankrike utkjempet tre kriger. I dag er krig mellom Tyskland og Frankrike utenkelig. Dette viser at historiske fiender gjennom målrettet

arbeid og oppbygging av gjensidig tillit kan bli nære samarbeidspartnere.

Kungörelsen bifogas i sin helhet, se bilaga 2.

Priset utbetalades av Nobelstiftelsen, trots protester från bland annat fyra Nobelpristagare; Mairead Maguire (1976), Desmond Tutu (1984), Perez Esquivel (1980), International Peace Bureau (1910), men även andra som ansåg denna utdelning som uppenbart stridande mot Nobels vilja. Vid en jämförelse av Alfred Nobels sista vilja kan konstateras att Europeiska Unionen inte kan ses som en sådan fredsförfäktare som Alfred Nobel avsåg med sitt testamente.

I motiveringen hänvisade den norska Nobelkommittén till EU:s fredsfrämjande roll historiskt sett. EU beskrivs ofta som ett projekt för fred och har historiskt sett haft betydelse för att ena kontinenten. Samtidigt hör EU till de ett av de starkast rustade områdena i världen och har ett omfattande militärt samarbete. I bestyckningen ingår kärnvapen ägda av Frankrike och England, samt amerikanska kärnvapen i Holland, Italien, Tyskland och Turkiet. EU har etablerat egna militära enheter, de har omfattande samarbete på vapenområdet och en betydande exportverksamhet. Samma vecka som de i Oslo hade mottagit Nobels pris för fred och nedrustning samlades statscheferna inom EU i Bryssel för att signera omfattande avtal om att stärka sin gemensamma militära förmåga, utökad vapeninnehav, bättre koordinering av vapensystem samt forskning och utveckling m.m. Sedan 2003 har EU genomfört omkring 30 civila uppdrag och militära insatser på tre kontinenter.

I enlighet med EU: s grundfördrag är huvudsyftet med unionen visserligen att främja fred, se bland annat Lissabonfördraget. EU saknar dock en definition av fredsbegreppet. Detta kan ses i jämförelse med FN-stadgan, som i artikel 1.1 uttrycker att FN: s ändamål bland annat är att upprätthålla internationell fred och säkerhet genom fredliga medel och i överensstämmelse med rättens principer tillrättalägga eller lösa internationella tvister som kan leda till fredsbrott. Sett till EU: s grundfördrag, som reglerar unionens syfte och arbete, framstår EU snarare förespråka fred och säkerhet främst genom militära medel snarare än dialog, förhandling och försoning. I ingressen till Fördraget om Europeiska Unionen, konsoliderad version, framgår att EU: s medlemsstater förbundet sig att förena sina resurser för att bevara och stärka skyddet för fred och frihet. I art. 42 i samma fördrag stadgas vidare att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken utgör en integrerande del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken; att unionen genom denna politik tillförsäkras en operativ kapacitet som stöder sig på civila och militära resurser; att unionen får använda sig av denna utanför unionen för de uppdrag som avses i artikel 43 i fördraget om Europeiska unionen i syfte att bevara fred, förebygga konflikter och förstärka den internationella säkerheten; samt att utförandet av dessa uppgifter bygger på den militära kapacitet som tillhandahålls av medlemsstaterna, i enlighet med principen om en enda uppsättning av styrkor.

EU är uppenbart inte en legitim mottagare av ett pris för samarbete mellan alla länder om en global demilitarisering. Huvudfördragen saknar information om nedrustning, människors säkerhet eller dialog. Det saknas vidare kända satsningar eller ambitioner i EU om att bidra till en global uppgörelse mellan alla länder om nedrustning, folkrätt och fred. Det är därför inte möjligt, varken år 2012 eller idag, att betrakta EU som en sådan fredsförfäktare som kämpar för de globala nedrustningsfrågorna som Alfred Nobel åsyftade i sitt testamente.

TALERÄTT

Av stiftelselagen följer att den som är destinatar enligt stiftelseförordnandet har talerätt. I förarbetena anges att en person som objektivt sett omfattas av den av stiftaren bestämda destinatarkretsen har talerätt. Destinatarkretsen omfattar således inte bara de personer och organisationer som tidigare vunnit eller nominerats till Nobels Fredspris utan även de personer eller organisationer som skulle kunna nomineras till Nobels fredspris.

Mairead Maguire mottog Nobels fredspris år 1976 och är alltså en mycket aktiv fredsmäklare och förkämpe för allmän nedrustning. David Swanson och Jan Öberg var båda nominerade till Nobels fredspris år 2015. Lay Down Your Arms/Nobel Peace Prize Watch bedriver ett fredsfrämjande arbete på ett sådant sätt att de har en reell möjlighet att nomineras till Nobels fredspris och därför ska räknas till destinatarkretsen enligt stiftelselagen.

Bevisuppgift kommer att inges så snart det står klart vad som är tvistigt i målet.

Fullmakter bifogas, bilaga 3-7. Då Mairead Maguire fram till nyligen har befunnit sig i Syrien kan vi för närvarande endast bifoga en inscannad kopia på fullmakten. Vi avser komplettera med en fullmakt i original så snart vi har fått del av den.

Ansökningsavgift har inbetalats till tingsrätten dag som ovan.

Som ovan

Kenneth Lewis

Peter Lindahl

Hedwig Westerberg

LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

Enheten för tillsyn
Mikael Wiman
08-785 42 55

Beslut

Datum
2012-03-21

Beteckning
20622-3359-2012

1 (2)

Styrelsen för Nobelstiftelsen
Box 5232
102 45 STOCKHOLM

Fråga om ändamålsuppfyllelse i Nobelstiftelsen

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att avskriva ärendet från vidare handläggning.

Redogörelse för ärendet

Länsstyrelsen har den 30 januari 2012 begärt Nobelstiftelsens besked om hur styrelsen ser på Fredrik S. Hefermehls uppgifter om avvikelser i Nobelkommitténs för fredspriset ändamålsuppfyllelse. Styrelsen har även beretts tillfälle att kommentera vad Hefermehl i övrig skrivelse har framfört.

Nobelstiftelsen har lämnat svar på begäran den 8 mars.

Överväganden

I en stiftelse med egen förvaltning är det styrelsen som svarar för att stiftelsens föreskrifter följs. Till stiftelsens viktigaste föreskrifter hör ändamålet och hur det ska uppfyllas. Nobelstiftelsens föreskrifter, grundade i Alfred Nobels testamente, innehåller bland annat bestämmelser om att ett fredspris ska delas ut, och om att utdelningen ska skötas av en kommitté utsedd av det norska stortinget.

I stiftelselagen, som trädde i kraft den 1 januari 1996, regleras att det är styrelsen som ytterst ansvarar för kapitalförvaltningen och för uppfyllandet av föreskrifterna i övrigt, till exempel ändamålsföreskrifterna.

Nobelstiftelsens speciella konstruktion, med en styrelse som håller i förvaltningen, och med olika prisutdelare (kommittéer för de olika nobelprisen), innehåller enligt Länsstyrelsens uppfattning inte något drag som avviker från vad som tidigare gällt om ansvarfördelningen i en stiftelse. De olika prisutdelarna (nobelkommittéerna) har inte ytterst svarat för vare sig stiftelsens kapitalförvaltning eller uppfyllandet av övriga föreskrifter som till exempel ändamålsföreskrifterna.

Konstruktionen innebär däremot en tydlig arbets- och kompetensfördelning, så att arbetet med att få fram underlag, pröva nominerade pristagare mot ändamålskriterierna i testamentet liksom att ta ställning till vilken/vilka pristagare som ska få priset med flera arbetsuppgifter vilar på kommittén. Ansvar för att stiftelsens medel, bestående av prissumman, används i enlighet med ändamålsföreskrifterna vilar dock alltid på stiftelsens styrelse.

I Nobelstiftelsens svar framförs att styrelsen svarar för att bland annat ändamålsföreskrifterna följs, därmed underförstått att styrelsen ska ingripa om kommittén arbetar på ett sätt som styrelsen inte anser uppfyller ändamålskriterierna.

Beslut

Datum
2012-03-21

Beteckning
20622-3359-2012

I stiftelsens föreskrifter finns inga bestämmelser om hur och när ett sådant ingripande ska ske. I stiftelselagen finns inte heller någon reglering kring hur en stiftelsestyrelse ska ingripa mot underordnade organ.

Nobelkommittén för fredspriset hävdar i bilagan till stiftelsens svar att den vid utdelningen av ett pris är oavhängig och inte får instrueras. Detta är emellertid inte, enligt Länsstyrelsens mening, förenligt med att stiftelsens styrelse ytterst svarar för ändamålsuppfyllelsen. Om styrelsen finner att en prisutdelares val av pristagare avviker från stiftelsens föreskrifter om det priset, är styrelsen skyldig att ingripa.

Länsstyrelsen strävar i sin tillsyn av stiftelser efter att styrelserna målmedvetet arbetar med och förbättrar bland annat ändamålsuppfyllelsen. I detta bör ingå att de olika ändamålsföreskrifterna analyseras och tolkas så att kriterier och bedömningsgrunder kan utvecklas till stöd i den praktiska tillämpningen av föreskrifterna. Utan sådan fokus riskerar ändamålsuppfyllelsen att bli godtycklig och i det längre perspektivet avvika från vad som varit stiftarens avsikt med ändamålsföreskriften. Ett annat led i en stiftelses utvecklingsarbete bör vara att säkerställa kvaliteten i tillämpningen och att ansvars- och kompetensfördelningen blir tydlig för alla som deltar i stiftelsens arbete med ändamålsuppfyllelsen.

Några tydliga riktlinjer för hur sådant kvalitetssäkringsarbete bör och ska bedrivas framgår inte av stiftelselagstiftningen.

Vid sin återkommande granskning av stiftelserna prövar Länsstyrelsen hur styrelsen följer stiftelsens föreskrifter och stiftelselagens regler. Om det då kan antas att stiftelsen överträder föreskrifter och regler eller om styrelseledamöter i övrigt missköter sitt uppdrag ska Länsstyrelsen ingripa.

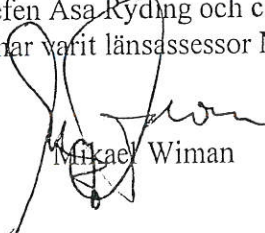
Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att Nobelstiftelsens styrelse presenterat en godtagbar beskrivning av sitt ansvar och hur det är fördelat mellan styrelse och prisutdelare (nobelkommittéerna). Stiftelsens svar ger också stöd för Länsstyrelsen att anta att styrelsen fullgör sin skyldighet att både pröva hur nobelkommittéernas arbete uppfyller stiftelsens ändamålsföreskrifter och att agera om en nobelkommitté enligt styrelsens uppfattning inte skulle uppfylla ändamålsföreskrifterna i Alfred Nobels testamente.

För närvarande finns därför inte skäl för Länsstyrelsen att vidare ingripa mot stiftelsens arbete med ändamålsuppfyllelsen, och ärendet ska avskrivas.

Beslutet har fattats av avdelningschefen Åsa Ryding och chefen för tillsynsenheten Eva Lundgren Axell. Föredragande har varit länsassessor Mikael Wiman.

Åsa Ryding

Mikael Wiman

DEN NORSKE
NOBELKOMITE
The Norwegian Nobel Committee

Nobels Fredspris for 2012

Den Norske Nobelkomite har bestemt at Nobels fredspris for 2012 skal tildeles **Den europeiske union (EU)**. Unionen og dens forløpere har gjennom mer enn seks tiår bidratt til å fremme fred og forsoning, demokrati og menneskerettigheter i Europa.

I mellomkrigstida ga Den Norske Nobelkomite flere priser til personer som arbeidet for tysk-fransk forsoning. I årene etter 1945 er forsoningen blitt en realitet. Andre verdenskrigs forferdelige lidelser demonstrerte behovet for et nytt Europa. Gjennom sytti år hadde Tyskland og Frankrike utkjempet tre kriger. I dag er krig mellom Tyskland og Frankrike utenkelig. Dette viser at historiske fiender gjennom målrettet arbeid og oppbygging av gjensidig tillit kan bli nære samarbeidspartnere.

På 1980-tallet kom Hellas, Spania og Portugal med i EU. Innføring av demokrati var en forutsetning for at de kunne bli medlemmer. Berlin-murens fall gjorde medlemskap i EU mulig for en rekke sentral- og østeuropeiske land og innledet dermed en ny æra i europeisk historie. Skillet mellom øst og vest er i stor grad brutt ned; demokratiet er styrket; mange etnisk-nasjonale konflikter er bilagt.

Når Kroatia kommer med som medlem neste år og ved at det er startet forhandlinger med Montenegro om medlemskap og at Serbia er gitt kandidatstatus, styrkes forsoningsprosessen på Balkan. I det siste tiåret har Tyrkias muligheter for EU-medlemskap fremmet demokrati og menneskerettigheter også her.

EU er inne i en periode med store økonomiske vanskeligheter og betydelig sosial uro. Den Norske Nobelkomite ønsker å fokusere på hva som for komiteen har vært EUs viktigste resultat: den vellykkete kampen for fred og forsoning og for demokrati og menneskerettigheter. Den stabiliserende rolle EU har spilt, har bidratt til å omforme størstedelen av Europa fra et krigens til et fredens kontinent.

EUs virksomhet representerer «folkernes forbrødring» og utgjør en form for de «fredskongresser» som Alfred Nobel refererer til som kriterier for fredsprisen i sitt testamente av 1895.